herpy

VARANER

Roughneck Monitor

Varanus rudicollis

Varanus rudicollis er en mørk, langhalset varan fra skove og sumpe i Sydøstasien, opkaldt efter de kraftigt kølede skæl i nakken. Den klatrer lige så villigt, som den går på jorden, og kræver et stort, varmt og meget fugtigt terrarie. Der findes kun få og korte pasningsoplysninger om arten, så den passer kun til en erfaren holder, der er klar til at finde vej på egen hånd.

Familie: Varanidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**90-130 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Regnskov og vådområde**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**210 × 90 × 180 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-32 °C**
Hotspot	**35-60 °C**
Temperatur, nat	**21-29 °C**
Luftfugtighed	**80-95 %**
Vand	**Vanddel**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter, hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**4-23 æg**
Inkubation	**163-234 dage** ved 24-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Utilstrækkelige data (DD)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B til EU's forordning om handel med vilde dyr (som en del af Varanus spp.). Den er ikke på forbudslisten i bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015, så den må holdes af private efter de almindelige regler. Ved køb og salg inden for EU hører der EU-dokumentation til dyret, og CITES-papirer kræves ved indførsel.

Om arten

Varanus rudicollis er en mellemstor varan med mørkegrå krop, gullige tværbånd henover ryggen og gullig marmorering på hals og lemmer. Unge dyr er tydeligere tegnet end voksne. Halsen er forholdsvis lang, snuden lang, spids og buet, og over øjet løber en kraftig kam. De store, kølede skæl i nakken giver halsen en ru overflade. Næseboret sidder midt mellem snudespids og øje og ikke ude ved snudespidsen som hos *V. salvator*, der lever i de samme områder.

Størrelsen er ikke velbelagt. Snude-kloak-længden angives til op til 51 cm og totallængden til omkring 90-130 cm, og halen kan blive op til 1,6 gange så lang som snude-kloak-længden. Et voksent dyr i naturen er anslået til 120-150 cm. Tallene i faktaboksen er derfor et skøn. Vægten er ikke dokumenteret.

Arten blev beskrevet i 1845, men typelokaliteten (Filippinerne) var en fejl. *V. rudicollis* ses sjældent i naturen og er dårligt undersøgt, og på IUCN's rødliste står den som utilstrækkeligt kendt (DD). Den hører sammen med blandt andre *V. dumerilii* til undergruppen *Empagusia*, og de to nævnes ofte sammen.

Om netop denne art findes kun få og korte pasningsoplysninger. Tallene bygger på dem og på naturhistorie fra vildtlevende dyr, og hvor noget er lånt fra beslægtede skovvaraner, står det i teksten. Brug vejledningen som et udgangspunkt, ikke som et facit.

Til den, der overvejer arten: *V. rudicollis* bliver omkring en meter lang, lever formentlig mindst 15 år og skal have et rum eller et stort hjemmebygget terrarie, der er fugtigt og varmt hele året. Foder er en fast post flere gange om ugen, og pladsen og strømregningen er en vedvarende udgift. Dyret er ikke et kæledyr, man tager op, men et dyr, man ser på.

Udbredelse og levested

Varanus rudicollis findes i det sydlige Myanmar, det sydlige Thailand, Malaysia (både på halvøen, blandt andet i Johor og på øen Penang, og på Borneo) og Indonesien (Sumatra, Bangka, Riau-øerne og Borneo). Angivelsen af Filippinerne som hjemland bygger på en fejl og regnes ikke med. Der er ingen fund fra Singapore.

Arten ses sjældent, og fundene er spredte. De fleste ligger i Malaysia og Indonesien, færre i Thailand og meget få i Myanmar.

> **Oprindelig udbredelse:** Myanmar (Burma), Thailand, Malaysia og Indonesien.

LEVESTED

Varanus rudicollis lever i lavlandssumpe, i kløfter med vandløb i bakket terræn, i lavere bjergskov op til omkring 1.200 meters højde og i mangrove. Den ses på skovbunden, ved vandløb, på væltede stammer og højt oppe på træstammer, og den søger ly i hule træer. Arten er dagaktiv. Dyr er set sole sig på en død stamme, hvile lodret på en stamme omkring 6 m oppe og lede efter bytte på jorden.

Arten svømmer godt. I sumpskov på Borneo er unge dyr set svømme langs flodbredderne midt på dagen, ofte alene, men af og til to-tre dyr inden for få meter af hinanden, og de søgte skjul i den tætte bredvegetation.

Føden er dårligt kendt, men krabber ser ud til at indgå, hvor der er mange. Klimaet er varmt og fugtigt hele året, og skoven og vandløbene giver både skygge og solpletter. Det er den kombination af klatreplads, vand, skjul i hulrum og varme pletter, terrariet skal efterligne.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et stort, højt terrarie på mindst 210 cm i længden, 90 cm i bredden og 180 cm i højden. Større er bedre, og allerbedst er et helt rum eller en hjemmebygget voliere. *Varanus rudicollis* lever halvt i træerne: den er højt oppe tidligt på dagen, søger føde på jorden det meste af dagen og går op igen, når det bliver mørkt. Derfor skal der være grene i flere højder, gerne vægge, den kan klatre på, og skjul både højt oppe og ved jorden, fx korkrør, store fuglekasser og hule stammer. Skjulene højt oppe bliver brugt flittigt.

Bunden skal være dyb og holde på fugten. En blanding af jord eller kokosmuld og sand i forholdet 70/30 med et lag løv øverst fungerer godt, gerne som bioaktiv bund, hvor smådyr nedbryder ekskrementer og foderrester. Giv mindst 15-20 cm, så dyret kan grave. Der skal være et stort vandkar at bade i, og det skal skiftes dagligt, fordi dyret ofte afsætter ekskrementer i vandet.

Låger og lukninger skal kunne holde til et stærkt dyr, der presser og klatrer. Alle varmekilder skal være afskærmede med net eller kurve, så dyret ikke kan brænde sig. Unger kan starte i et mindre terrarie, hvor de let finder foderet og føler sig trygge, men de vokser hurtigt og skal tidligt over i voksenstørrelsen, så det er praktisk at planlægge det store terrarie fra starten.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

De få angivelser for arten er langt fra enige, og der findes ingen målinger fra naturen. Baggrundstemperaturen om dagen skal være 28-32 °C, og uden for solpladsen omkring 30 °C. For solpladsen svinger angivelserne fra 35-36 °C til omkring 60 °C. Start i den lave ende, og hæv kun gradvist, mens du holder øje med, hvordan dyret bruger pladsen. Solpladsens temperatur er

overfladetemperatur og måles med et IR-termometer. Giv en stor gradient fra den varme solplads til køligere, fugtige hjørner, så dyret selv kan vælge.

Om natten svinger angivelserne fra 21-24 °C til omkring 29 °C. Lad temperaturen falde nogle grader, men ikke under omkring 21 °C. Varmen styres med termostat, og varmepærer og varmerør skal sidde bag net eller i kurve. Hold øje med dyret: ligger det konstant under varmekilden, har det for koldt, og gaber det og søger ned i fugtige skjul, har det for varmt. De fleste problemer med arten skyldes forkert varme eller fugt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Fugten er afgørende for artens sundhed. Luftfugtigheden skal ligge på mindst 80 %. Hold den oppe med dyb, fugtig bund, et stort vandkar, tæt beplantning og daglig sprøjtning eller en forstøver, men sørg samtidig for ventilation, så luften ikke står stille, og bunden ikke bliver sur.

Hudskiftet viser, om fugtigheden er rigtig. Dyret skifter hud i stykker, og med den rette fugtighed giver det sjældent problemer. Hænger der rester fast på tæer og hale, er luften for tør.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Varanus rudicollis lever ved vandløb, i sumpe og i mangrove og svømmer godt, så den skal have et stort vandkar, den kan ligge helt nede i. Vandet skiftes dagligt, fordi dyret ofte afsætter ekskrementer i det. Karret skal være let at gøre rent, og vandet skal holde omtrent terrariets temperatur, så det ikke køler dyret ned. En rampe eller skrå sten gør det let at komme op og ned.

LYS OG UVB

Arten skal have UVB og en solplads. UV-lys 10 timer om dagen sammen med varmepærer fungerer godt. Ferguson-zone 2 er et fornuftigt udgangspunkt for en skovvaran, der soler sig (lånt fra beslægtede arter, ikke målt for *V. rudicollis*), og der skal være skygge og grene, så dyret selv kan vælge, hvor meget lys det vil have.

Hold dagslængden på 10-12 timer året rundt, styret af et tænd-sluk-ur. Skift UVB-rør efter producentens anvisning, også selvom de stadig lyser, fordi UV-strålingen aftager med tiden.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Hvad *Varanus rudicollis* æder i naturen, er dårligt kendt. Den føde, der er registreret, er insekter og andre hvirvelløse dyr samt padder, og krabber ser ud til at indgå, hvor der er mange. I fangenskab tager den regnorme, insekter, æg, firben, fugle, mus og fisk. Krabber tager den kun, når de er så små, at den kan sluge dem hele.

Grundfoderet bør være insekter (fårekyllinger, græshopper, kakerlakker) og regnorme. Efterhånden som dyret vokser, suppleres med hele byttedyr som vagtelkyllinger, mus og rottehvalpe, og med æg og små fisk som afveksling. Undgå rotter med pels, fordi pelsen er grov og svær at fordøje. Gnavere må ikke blive hovedføden, fordi det fører til fedme og fedtlever. Afpas mængden, så dyret holder sig slankt.

Unger fodres seks dage om ugen, heraf med insekter fire gange. Voksne fodres 3-4 dage om ugen, heraf med insekter 2-3 gange. Insekterne skal være godt fodret eller pudret med kalk og vitaminer. Hvor meget D3 arten skal have, er ikke dokumenteret, så følg almindelig varanpraksis. Der skal altid være frisk drikkevand.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Sikkerhed: *Varanus rudicollis* har nålespidse kløer, stærke kæber og en hale, der kan slå. Hvor kraftigt bid og halesmæld er hos netop denne art, er ikke beskrevet, men et voksent dyr på omkring en meter kan give dybe sår. Dyrene er til at håndtere, når de har vænnet sig til omgivelserne, og de fleste bider sjældent, men hvæser højlydt. Det er ingen garanti, og kløerne gør håndtering ubehagelig. Tag aldrig fat i halen.

Tæm langsomt. Åbn terrariet roligt, og lad dyret vænne sig til din hånd. Hold håndteringen kort, og støt hele kroppen, når du løfter. Brug en lang pincet ved fodring, så dyret ikke forbinder hånden med mad. Nyindførte dyr skal have ro og stabile forhold i flere uger.

Vask hænderne grundigt med sæbe, når du har rørt ved dyret, terrariet eller foderet. Krybdyr bærer ofte salmonella, så børn og personer med svækket immunforsvar bør ikke røre dyret eller dets ting.

Hold arten enkeltvis. Om dyrene tåler hinanden uden for parringen, er ikke dokumenteret, og skal et par sættes sammen, kræver det stor plads, mange skjul og mulighed for at skille dem hurtigt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønsforskelle, kønsbestemmelse og alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for *Varanus rudicollis*. Hos beslægtede varaner kønsbestemmes dyrene ved sondering af hemipenislommerne eller ved ultralyd og røntgen hos dyrlægen, og de bliver først kønsmodne efter flere år. Det er ikke afprøvet på arten og skal tages med forbehold.

PARRING

Varanus rudicollis er formeret i fangenskab nogle gange, især i zoologiske anlæg, men oplysninger om avlssæson, hvileperiode og sammenføring er sparsomme. Sæt kun dyrene sammen i et stort terrarie med mange skjul, hold øje med dem, og vær klar til at skille dem hurtigt.

ÆGLÆGNING OG KULD

Varanus rudicollis lægger æg, men kuldstørrelse og antal kuld om året er ikke dokumenteret. Tallene i faktaboksen (4-23 æg) er lånt fra den nært beslægtede *V. dumerilii* og er ikke målt for arten. Hunnen skal have et dybt, fugtigt sted at lægge æg, fx en kasse med fugtig jord eller et hulrum. Det er en antagelse ud fra beslægtede skovvaraner, ikke en iagttagelse hos arten.

INKUBATION

Inkubationstid og -temperatur er ikke dokumenteret for *Varanus rudicollis*. Tallene i faktaboksen (163-234 dage ved 24-30 °C) er lånt fra den nært beslægtede *V. dumerilii* og ikke afprøvet på arten. Som hos andre varaner tages æggene forsigtigt ud uden at blive vendt og lægges i en boks med fugtig vermiculit eller perlit ved en stabil temperatur. Regn med en lang inkubation og et vist svind.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Der findes ingen detaljerede oplysninger om opdræt af ungerne. Hos beslægtede varaner får ungerne små insekter som første foder og fodres næsten dagligt i et varmt, fugtigt terrarie med skjul. Unger er forholdsvis sarte, mens voksne dyr er robuste, når varme og fugt er i orden. Planlæg, at ungerne vokser til varaner på omkring en meter, og at der er plads og økonomi til dem.

Sundhed og typiske fejl

Varanus rudicollis er en af de varaner, der handles mest med, og langt de fleste varaner i handlen er vildfangede eller farmede, mens kun en lille del er opdrættede. Hvor stor en del af netop denne art der er opdrættet, er ikke dokumenteret, så regn med et vildfanget dyr, medmindre andet er vist. Nyimporterede dyr er som regel dehydrerede og har mange parasitter, så de skal have væske, og en dyrlæge med erfaring i krybdyr skal undersøge en afføringsprøve.

De typiske problemer skyldes forkert varme og fugt:

- For lav luftfugtighed, som giver hudskifteproblemer med rester på tæer og hale.
- For lave temperaturer eller for lidt UVB, som giver dårlig appetit og kalkmangel med bløde kæber og rystelser.
- Fedme, hvis dyret får for mange store byttedyr og for lidt plads at bevæge sig på.
- Parasitter og infektioner, især hos vildfangede eller stressede dyr.
- Brandsår fra uafskærmede varmekilder.

Søg dyrlæge, hvis dyret taber sig, ikke spiser i flere uger, har hævelser eller vejrtrækningsproblemer eller virker slapt.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.